

3. Dežman Z. in Erbežnik A.: Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV založba: Ljubljana 2003.

4. Saunders v. United Kingdom (19187/91), 10.05.1994 and Funke v. France (10828/84), 23.02.1994.

УДК 343 (043.2)

Третьяков Д., магістр європейських наук,
юрист Секретаріату Європейського суду з прав людини,
м. Страсбург, Франція

БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Європейська Конвенція з прав людини (далі – Конвенція) гарантує кожному право на життя та захист від нелюдського поводження, що тягне за собою зобов'язання держав захищати усіх, хто знаходиться під їхньою юрисдикцією, від насильства, в тому числі від насильства з боку третіх осіб. Відповідно боротьба з тероризмом є складовою зобов'язань держави як із забезпечення безпеки громадян, так і з захисту демократичних цінностей. З іншого боку Конвенція гарантує дотримання прав кожному, і особи, що підозрюються чи засуджені за терористичну діяльність не є виключенням. До Європейського суду з прав людини (далі – Суд) такі особи зверталися за захистом своїх прав неодноразово. Достатньо пригадати справу сумнозвісного терориста на прізвище Шакал, який був засуджений у Франції до довічного позбавлення волі і скаржився до Суду на своє одиночне ув'язнення. Суд знайшов порушення прав заявника через відсутність механізму, за допомогою якого він міг би оскаржити рішення про застосування до нього одиночного ув'язнення.¹

Факт того, що особа підозрюється у вчиненні терористичного акту не може бути підставою для відмови у забезпеченні її прав, гарантованих Конвенцією. В декількох справах проти низки країн Суд встановив порушення статті 5 Конвенції, через те, що затримання та передача співробітникам ЦРУ підозрюваних у терористичній діяльності з подальшим вивозом цих осіб за межі країни відбувалося із порушенням процедурних гарантій зазначеної статті Конвенції.²

У своїй практиці Суд також вирішував, що підозрюваних у тероризмі в деяких країнах можна вважати уразливою групою. Наприклад, у справі *Дауді проти Франції*, громадянин Алжиру був заарештований і засуджений у Франції за підготовку терористичного акту. Зважаючи на те, що заявника не тільки підозрювали у зв'язках з тероризмом, але й засудили за тяжкі злочини і про це було відомо на його батьківщині, Суд вирішив, що, в разі висилки заявника до Алжиру, ним би зацікавилися органи безпеки, а з огляду на практику поводження із підозрюваними в

тероризмі в цій країні, депортація заявника порушила б статтю 3 Конвенції.³

Отже, держави зобов'язані з одного боку боротися з тероризмом, розслідувати терористичні акти та планувати антитерористичні операції з метою захисту життя осіб, які перебувають під їх юрисдикцією, а з іншого боку - поважати права підозрюваних у тероризмі. Суд визнавав порушення статті 2 Конвенції, яка захищає право на життя, коли держави не змогли належним чином спланувати антитерористичні операції як у ситуаціях, коли це призвело до загибелі заручників, як у випадку з облогою театру на Дубровці в Росії⁴ чи до смерті самих підозрюваних у тероризмі, як у ході антитерористичної операції британських спецслужб у Гібралтарі.⁵

Так само при розслідуванні терористичної діяльності важливо проводити слідчі дії у відповідності з вимогами положень Конвенції. У справі Узун проти Німеччини, заявник, який підозрювався в терористичній діяльності, став об'єктом стеження правоохоронних органів через систему глобального позиціонування – GPS. Суд вирішив, що втручання в приватне життя заявника мало місце, але не становило порушення статті 8 Конвенції, оскільки таке втручання супроводжувалося судовим контролем та іншими належними гарантіями проти зловживань. З огляду на те, що заявник підозрювався у скоєнні тяжких злочинів, таке втручання було необхідним у демократичному суспільстві.⁶

Ще одним важливим елементом боротьби з тероризмом є запобігання популяризації ідей та закликів до насильства та схвалення таких дій. У справі проти Франції, Притягнення заявника до кримінальної відповідальності за співучасть в прославленні тероризму після публікації малюнка, що стосувався атак 11 вересня 2001 року було визнано таким, що не порушує статті 10 Конвенції. З огляду на складний характер боротьби з тероризмом засудження переслідувало низку законних цілей: підтримання громадського порядку, запобігання заворушенням чи злочинам. Твір не просто критикував імперіалізм США, а славив їхнє знищення за допомогою насильства. Підпис під карикатурою висловлював моральну солідарність з терористами. Вихваляння акту насильства, здійсненого проти тисяч цивільних осіб образило гідність його жертв.⁷

В деяких справах Суд навіть відмовляв у захисті права на свободу вираження поглядів на підставі статті 17 Конвенції, яка передбачає, що положення Конвенції не можуть тлумачитись таким чином, що вони надають *«будь-якій державі, групі чи особі право займатися будь-якою діяльністю або вчиняти будь-яку дію, спрямовану на скасування будь-яких прав і свобод, визнаних цією Конвенцією, або на їх обмеження в більшому обсязі, ніж це передбачено в Конвенції»*. На цій підставі Суд відмовляв у захисті данській телекомпанії, що була покарана за ретрансляцію програм, що прославляли терористичні акти.⁸

Так само у захисті було відмовлено британському націоналісту, який виставив плакат, з якого було зрозуміло, що він вважав усіх мусульман терористами.⁹

Наведені вище справи лише невелика частка практики напрацьованої Європейським судом з прав людини. Ця практика демонструє, що держави мають можливості та обов'язок забезпечувати безпеку дотримуючись при цьому прав людини.

Література

1. Ramirez Sanchez v. France [GC], no. 59450/00, ECHR 2006-IX.
2. El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia [GC], no. 39630/09, ECHR 2012; Al Nashiri v. Poland, no. 28761/11, 24 July 2014; Husayn (Abu Zubaydah)v. Poland, no. 7511/13, 24 July 2014; Abu Zubaydah v. Lithuania, no. 46454/11, 31 May 2018; Al Nashiri v. Romania, no. 33234/12, 31 May 2018.
3. Daoudi v. France, no. 19576/08, 3 December 2009.
4. Finogenov and Others v. Russia, nos. 18299/03 and 27311/03, ECHR 2011 (extracts).
5. McCann and Others v. the United Kingdom, 27 September 1995, Series A no. 324.
6. Uzun v. Germany, no. 35623/05, ECHR 2010 (extracts).
7. Leroy v. France, no. 36109/03, 2 October 2008.
8. Roj TV A/S v. Denmark (dec.), no. 24683/14, 17 April 2018.
9. Norwood v. the United Kingdom (dec.), no. 23131/03, ECHR 2004-XI.

УДК 343.8(497.4) (043.2)

Jakulin V., Ph.D, Full Professor,
Faculty of Law, University of Ljubljana, Slovenia

ALTERNATIVE CRIMINAL SANCTIONS IN THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Society is changing and the law should follow the changes in the society. The author is focused on the changes in the area of criminal sanctions in the time of transition.

The author deals with the alternative criminal sanctions in the Criminal Code of the Republic of Slovenia. The Criminal Code of the Republic of Slovenia contains three alternative criminal sanctions: imprisonment at the end of the week (weekend arrest), house arrest and community service.

A prison sentence of up to three years, except when imposed for a criminal offence against sexual integrity, may also be enforced so that a convict who meets the conditions provided by the act regulating the enforcement of criminal sanctions continues working or schooling and resides at home, except on work-free days, as a rule at weekends, when he is required to stay in prison. More